

HIGHER SCHOOL CERTIFICATE EXAMINATION

1998

MODERN GREEK

2/3 UNIT (COMMON)

(60 Marks)

*Time allowed—Two hours and a half
(Plus 5 minutes reading time)*

DIRECTIONS TO CANDIDATES

Section I

- Attempt BOTH questions.
- The answer to Question 1 MUST be written in ENGLISH.
- The answer to Question 2 MUST be written in GREEK.
- Answer each question in a SEPARATE Writing Booklet.

Section II

- Attempt TWO questions.
- Answers may be written in EITHER Greek OR English.
- Answer each question in a SEPARATE Writing Booklet.

SECTION I—LANGUAGE

(30 Marks)

Attempt BOTH questions.

The answer to Question 1 MUST be written in ENGLISH.

QUESTION 1. Reading Skills (10 marks)

Read the following passage, then answer the questions on the following page in ENGLISH.

Τα Αναστενάρια

Τα Αναστενάρια είναι παραδοσιακό τοπικό έθιμο της Θράκης που γιορτάζεται του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης, στις 21 του Μάη. Η γιορτή κρατάει σήμερα τρεις-τέσσερες μέρες. Παλαιότερα διαρκούσε περισσότερο.

Κατά τον εορτασμό γίνονται επισκέψεις στα ξωκλήσια που βρίσκονται γύρω από τα χωριά και τις πόλεις που γιορτάζουν τα Αναστενάρια.

Ανάβουν μια μεγάλη φωτιά στο κέντρο του χωριού που καίει όλες τις νύχτες του εορτασμού, γίνεται θυσία ενός εκλεκτού ταύρου και τη νύχτα χορεύουν γύρω απ' τη φωτιά. Τέλος, κρατώντας την ιερή εικόνα του Αγίου Κωνσταντίνου και της Αγίας Ελένης, χορεύουν ξυπόλυτοι περνώντας πάνω από τα αναμένα κάρβουνα της "ιερής φωτιάς".

Θεωρείται ότι όσοι πέρασαν πάνω απ' τη φωτιά "τους πιάνει ο άγιος" και ονομάζονται "Αναστενάρηδες". Αυτοί, μαζί με τον Αρχιαναστενάρη κάθε χωριού, αποφασίζουν πώς θα γίνει την επόμενη χρονιά ο εορτασμός.

Έχει αποδειχτεί ότι όλη αυτή η δοκιμασία της γιορτής είναι ειλικρινής και το κατόρθωμα να περπατήσεις πάνω στ' αναμένα κάρβουνα είναι αποτέλεσμα γνήσιας πίστης και βαθύ θρησκευτικού ενθουσιασμού. Η απιστία και η υποκρισία δεν έχουν θέση στα Αναστενάρια.

Ο βασικός λόγος που γίνονται τα Αναστενάρια συνδέεται απόλυτα με τη λαϊκή δεισιδαιμονία*, δηλαδή πιστεύεται ότι με τον τρόπο αυτό ο χρόνος θα φέρει καλή σοδειά και δεν θα υπάρχουν αρρώστιες ούτε στα ζώα, ούτε στους ανθρώπους. Με άλλα λόγια, θάρθουν μέρες πιο ευτυχισμένες.

Αν κάποια χρονιά δεν γίνουν τα Αναστενάρια ο λαός πιστεύει ότι θα έρθουν αναποδιές, λιγοστή σοδειά, αρρώστιες και φτώχεια. Για να το καταλάβουμε δεν έχουμε παρά να θυμηθούμε τη γνωστή δεισιδαιμονία ότι γούρι και καλός χρόνος δεν θα μας έρθουν αν δεν κερδίσουμε στα χαρτιά την Πρωτοχρονιά, αν δεν κρεμάσουμε στο σπίτι μας το στεφάνι της Πρωτομαγιάς ή αν δεν συμμετάσχουμε σε οποιοδήποτε άλλο παρόμοιο έθιμο.

Το πιο χαρακτηριστικό περιστατικό στα Αναστενάρια είναι το περπάτημα πάνω στ' αναμένα κάρβουνα. Τέτοιο πράγμα δεν γίνεται πουθενά αλλού στην Ελλάδα. Γίνεται όμως σε χώρες της Αφρικής και της Ασίας καθώς και σε νησιά του Ειρηνικού. Αυτό δηλώνει ότι η βάση είναι κοινή και το έθιμο πανάρχαιο και υπερεθνικό.

* δεισιδαιμονία superstition

QUESTION 1. (Continued)

- (a) When does the Anastenaria celebration take place, and how long does it last?
- (b) What are the various stages of the ritual?
- (c) Who is given the title ‘Αναστενάρηδες’, and what is their responsibility?
- (d) According to the passage, what are the reasons for the ritual?
- (e) What customs, still in practice, are the Anastenaria compared to?
- (f) What evidence is there to suggest that this ritual is practised in places other than Greece?

QUESTION 2. Writing Skills (20 marks)

Your answer **MUST** be written in GREEK. Answer in about 250 words.

You have just returned from a year in Greece as an exchange student.

Write a letter to your host family.

In this letter:

- thank them for their hospitality and kindness;
- mention three memorable events of your stay;
- tell them that you have sent a package containing gifts for each of them
(describe these gifts);
- invite them to Sydney for the 2000 Olympics, outlining some of the things you will do together when they arrive;
- add your own ideas.

SECTION II—OPTIONS

(30 Marks)

Attempt TWO questions.

Answer each question in a SEPARATE Writing Booklet.

Answers may be written in EITHER Greek OR English.

QUESTION 3. Prose (15 marks)

Read the following passage, then answer the questions on the following page.

Γ. Ιωάννου, † 13–12–43

Φτάνω στο σημείο να πω, πως ίσως θα' ταν καλύτερα να μην είχα πατήσει ποτέ μου σε κείνο τον τόπο της ομαδικής εκτελέσεως. Κι άλλες φορές έτυχε βέβαια να επισκεφθώ τόπους μαρτυρίου ή ομαδικής ταφής· η γη της πατρίδας μας είναι παραγεμισμένη με κόκκαλα παλικαριών· μα ποτέ μου δεν ταράχτηκα και δεν έκλαψα τόσο, όσο αυτή τη φορά. Αυτό ασφαλώς έγινε, γιατί την ώρα που βρέθηκα εκεί, μια γυναίκα κι ένας άντρας, αδέρφια, άνοιγαν τον τάφο του μικρότερου αδελφού τους, που είχε εκτελεστεί πριν από είκοσι χρόνια. Πλησίασα, κι όταν κατάλαβα τι συνέβαινε, σιγοκάθησα πάνω στα πόδια μου σε μιαν άκρη. Και τώρα, που η ψυχή μου έχει κολλήσει εκεί, μου φαίνεται πως θα μείνω για πάντα, σαν ένα αγριόχορτο, καθισμένος δίπλα σε κείνο τον τάφο. Και μακάρι να γινόταν έτσι....

.....

...Έμεινα ξοπίσω και με πήρε το παράπονο. Δεν ήμουν γνωστός τους ή συγγενής τους για να με πάρουν μαζί τους, όπως θα ήθελα. Εγώ τα 'χω καταφέρει να χωρώ και να ταιριάζω μονάχα με κάτι τέτοιους σαν αυτούς του πούλμαν. Γι' αυτό ξεκίνησα για το πιο λαϊκό καφενείο, και στο δρόμο συνέχεια έλεγα: Θεέ μου, μη μ' αφήνεις, ούτε καλημέρα να' χω πια με τέτοια, δήθεν εξευγενισμένα υποκείμενα.

QUESTION 3. (Continued)

- (a) "Η γη της πατρίδας μας είναι παραγεμισμένη με κόκκαλα παλικαριών."

Explain the significance of this statement in relation to the history of Greece.

Εξηγήστε τη σημασία αυτής της πρότασης σε σχέση με την ελληνική ιστορία.

- (b) "... μια γυναίκα κι ένας άντρας, αδέρφια, άνοιγαν τον τάφο του μικρότερου αδελφού τους, που είχε εκτελεστεί πριν από είκοσι χρόνια."

Describe the ritual, and comment on the narrator's response to it.

Περιγράψτε την τελετή και σχολιάστε την αντίδραση του αφηγητή.

- (c) What emotions do the tourists stir in the narrator?

Ποια συναισθήματα προκαλούν οι τουρίστες στον αφηγητή;

- (d) "Εγώ τα 'χω καταφέρει να χωρώ και να ταιριάζω μονάχα με κάτι τέτοιους σαν κι' αυτούς του πούλμαν."

Is the narrator's self-criticism justified?

Κατά πόσο δικαιολογείται η αυτοκριτική του αφηγητή;

- (e) Discuss the theme of war in this and ONE other story by Ioannou that you have studied.

Συζητήστε το θέμα του πολέμου σε τούτο το διήγημα και σ' ΕΝΑ άλλο ακόμη διήγημα του Ιωάννου που έχετε μελετήσει.

QUESTION 4. Poetry/Song (15 marks)

Attempt EITHER part (a) OR part (b).

EITHER

(a) Poetry

Read the following poem, then answer the questions that follow.

Γ. Ρίτσου, **Επιτάφιος**

VI

Μέρα Μαγιού μου μίσεψες, μέρα Μαγιού σε χάνω,
άνοιξη, γιε, που αγάπαγες κι ανέβαινες απάνω

Στο λιακωτό και κοίταζες και δίχως να χορταίνεις
άρμεγες με τα μάτια σου το φως της οικουμένης

Και με το δάχτυλο απλωτό μου τάδειχνες ένα-ένα
τα όσα γλυκά, τα όσα καλά κι αχνά και ροδισμένα

Και μούδειχνες τη θάλασσα να φέγγει πέρα, λάδι,
και τα δεντρά και τα βουνά στο γαλανό μαγνάδι

Και τα μικρά και τα φτωχά, πουλιά, μερμήγκια, θάμνα,
κι αυτές τις διαμαντόπετρες που ίδρωνε δίπλα η στάμνα.

Μα, γιόκα μου, κι αν μούδειχνες τα αστέρια και τα πλάτια,
τάβλεπα εγώ πιο λαμπερά στα θαλασσιά σου μάτια.

Και μου ιστορούσες με φωνή γλυκειά, ζεστή κι αντρίκια
τόσα όσα μήτε του γιαλού δε φτάνουν τα χαλίκια.

Και μούλεες, γιε, πως όλ' αυτά τα ωραία θάναι δικά μας,
και τώρα εσβήστης κ' έσβησε το φέγγος κ' η φωτιά μας.

- (i) Outline the historical events that inspired Ritsos to write *Epitaphios*.

Αναφερθείτε στα ιστορικά γεγονότα που ενέπνευσαν τον Ρίτσο να γράψει τον *Επιτάφιο*.

- (ii) How is the son portrayed in this poem?

Πώς παρουσιάζεται ο γιος σ' αυτό το ποίημα;

QUESTION 4. (Continued)

- (iii) What is the mother alluding to when she says,

"Και μούλεες, γιε, πως όλ' αυτά τα ωραία θάναι δικά μας"?

Σε τι αναφέρεται η μάνα με τα λόγια:

"Και μούλεες, γιε, πως όλ' αυτά τα ωραία θάναι δικά μας";

- (iv) Comment on the symbolism in this line.

"Μέρα Μαγιού μου μίσεψες, μέρα Μαγιού σε χάνω."

Σχολιάστε τον συμβολισμό σ' αυτό το στίχο.

- (v) How does the mother's outlook change in the poems you have studied?

In your answer, you should refer to this poem and at least ONE other.

Πώς αλλάζει η στάση της μάνας στα ποιήματα που μελετήσατε;

Στην απάντησή σας πρέπει να αναφερθείτε σ' αυτό το ποίημα και τουλάχιστον σ' ΕΝΑ ακόμα.

OR

QUESTION 4. (Continued)

(b) **Song**

Read the following songs, then answer the questions on this page and on the following page.

M. Χριστοδουλίδη, **Ες γην εναλίαν Κύπρον**

Ο ΝΕΚΡΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ
(Θ. Κουγιάλη)

Μια ζωή γεμάτη αίμα
έπεσε κοντά στο ρέμα
το ποτάμι μουρμουρούσε
και πικρά μοιρολογούσε

Πεταλούδες κατεβαίνουν
με χρυσές κλωστές τον δένουν
την ψυχή του την κρατούνε
και πικρά μοιρολογούνε

Ανθέ μου που μαράθηκες
τα σπλάχνα μου τα μαύρισες
ονείρατα που έκανα κρυφά
μου πνίγηκαν στα αίματα

Πόρτα άνοιξε στον ήλιο
μπάινει σε χρυσό βασίλειο
και η μάνα του λυγάει
και πικρά μοιρολογάει.

- (i) "Το ποτάμι μουρμουρούσε
και πικρά μοιρολογούσε"

Comment on the significance of these lines.

Σχολιάστε τη σημασία αυτών των στίχων.

- (ii) How do the music and voice help convey the message of this song?

Πώς μεταδίδεται το μήνυμα αυτού του τραγουδιού με τη βοήθεια της μουσικής και της φωνής;

- (iii) Discuss the symbolism in this song.

Συζητήστε το συμβολισμό σ' αυτό το τραγούδι.

AND

QUESTION 4. (Continued)

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ
(Α. Λυκαύγη)

Δεν έχει ο κάμπος μας νερό τις ρίζες να κρατήσει
κορμιά ζητά και στεναγμούς σαν το δέντρο ν' ανθίσει

Τα παλληκάρια στο χορό και πίσω δεν γυρίζουν
στου τραγουδιού τους την οργή χίλια σπαθιά τροχίζουν

Μα να κτυπάει μέσα στο φως
μα να κτυπά η οργή μας
μα να ο λυγμός κεραυνός
και μια βροντή η κραυγή μας

Φωτιά που καίει μες στην πληγή
και η ματιά αντρείώνει
μ' ένα σπαθί μετράει τη γη
μετρά και δεν τελειώνει

Όλα τ' αστέρια να χαθούν κι η γη να σκοτεινιάσει
τη μια η καρδιά στην Τηλλυριά την άλλη στο Καρπάσι.

- (iv) Compare and contrast stanzas 1 and 2 of this song with stanzas 3 and 4. (Reference should be made to music, mood, imagery, etc.)

Συγκρίνετε τις πρώτες δύο strofές του τραγουδιού με τις επόμενες δύο. (Αναφερθείτε στη μουσική, στη διάθεση, στην εικονογράφηση κ.τ.λ.)

- (v) What is the significance of the last two lines?

Ποια είναι η σημασία των δύο τελευταίων στίχων;

- (vi) Why, in your opinion, has this song been placed last in the collection?

Κατά τη γνώμη σας, γιατί το τραγούδι αυτό είναι το τελευταίο στη συλλογή;

QUESTION 5. Drama (15 marks)

Read the following passage, then answer the questions on the following page.

I. Καμπανέλλη, Η αυλή των θαυμάτων

- ΙΟΡΔΑΝΗΣ Θα μας διώξουνε πάλι, Μπάμπης... θα μας διώξουνε...
(Κρατιέται πιο σφιχτά πάνω στα γείσα).
- ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΑΣ (Πιάνει τον ΙΟΡΔΑΝΗ μαλακά και τον τραβά). Κρασάκι σου λέμε, μεζέ σου λέμε... Ντροπή να σε παρακαλούμε τόσοι άνθρωποι... Σε βλέπουνε και τα κορίτσια... (Τον τραβά δυνατά). Άντε λοιπόν, μη με πιάσουνε οι διαόλοι μου! (Η ΑΣΤΑ φιλά το χέρι του ΙΟΡΔΑΝΗ που βαστά το γείσο. Στο άλλο πάει η ΒΟΥΛΑ και του το χαϊδολογά και προσπαθεί να το λασκάρει).
- ΓΙΑΝΝΗΣ Αφήστε τον, είναι πατέρας μου... Κατεβείτε από κει... σας απαγορεύω... Μπάμπη....
- ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΑΣ Δε θέλω το κακό του... (Τραβά μ' όλη του τη δύναμη τον ΙΟΡΔΑΝΗ και τον ξεκολλά απ' το πιάσιμο). Κατέβα... (Ο ΙΟΡΔΑΝΗΣ παρατά κάθε αντίσταση. Για μια στιγμή ψαχουλεύει με τα χέρια στον αέρα σαν να θέλει κάποιον να πνίξει. Τέλος, ράκος σωστό κατεβαίνει απ' την ταρατσά. Κατεβαίνει κι ο ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΑΣ).
- ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΑΣ Αυτό ήτανε... Δεν σας τα 'λεγα γω... ο κυρ-Ιορδάνης είναι εντάξει άνθρωπος. (Ο ΙΟΡΔΑΝΗΣ πάει και αρπά σφιχτά τα χέρια του καροτσιού).
- ΜΠΑΜΠΗΣ Άσε εμένα το καρότσι...
- ΙΟΡΔΑΝΗΣ Εγώ... εγώ... Μπάμπης, εγώ...
- ΜΠΑΜΠΗΣ Άντε πάμε! (Όλοι βουτάνε μπόγους, μπαούλα).
- ΜΠΑΜΠΗΣ Αγάντα, κυρ-Ιορδάνη αρχηγέ,... αγάντα ... και να δεις εγώ τι θα σου φτιάξω...
- ΒΟΥΛΑ Τι μ' έπιασε τώρα... μου 'ρχεται να τραγουδώ...
- ΑΝΝΕΤΩ Ήμαρτον, Κύριε... εκδρομή πηγαίνουμε...;
- ΓΙΑΝΝΗΣ Έχουμε σχέδια εγώ κι ο Μπάμπης... Έτσι, Μπάμπη...;
- ΜΠΑΜΠΗΣ Όλα θα φτιάξουνε... Αγάντα, αρχηγέ, μπρος τα μηχανοκίνητα... Όλα θα σιάξουνε, θα δεις... εδώ άλλοι κοντεύουν να πάνε στο φεγγάρι... (Ο ΙΟΡΔΑΝΗΣ σπρώχνει το καρότσι).
- ΑΣΤΑ Παναγιά μου... φεύγουμε...
- ΑΝΝΕΤΩ Φεύγουμε... (Όλοι στέκουν ξαφνικά πετρωμένοι στη θέση τους)
- ΜΠΑΜΠΗΣ Ο πιο καλός λείπει... Αν ήτανε δω, θα βλέπατε γλέντι... Α, ρε Στέλιο,... Βούλα, άντε λοιπόν τι χάσκεις;
- ΒΟΥΛΑ Έρχομαι...

QUESTION 5. (Continued)

- (a) "Θα μας διώξουνε πάλι Μπάμπης.... Θα μας διώξουνε..."

How do you interpret this line within the socio-historical context of the play?

Πώς ερμηνεύετε αυτή τη φράση μέσα από τα κοινωνικο-ιστορικά συμφραζόμενα του έργου;

- (b) Why do you think the playwright chose Iordanis to be the focal point in the last moments of the play?

Γιατί νομίζετε πως ο συγγραφέας επέλεξε τον Ιορδάνη να είναι το επίκεντρο στις τελευταίες στιγμές του έργου;

- (c) What does Babis mean when he claims that 'ο πιο καλός λείπει... Αν ήτανε δω, θα βλέπατε γλέντι...'?

To what extent does this description fit the general character portrayal of Stelios?

Τι εννοεί ο Μπάμπης όταν ισχυρίζεται πως "ο πιο καλός λείπει... Αν ήτανε δω, θα βλέπατε γλέντι...";

Κατά πόσο ταιριάζει αυτή η περιγραφή του Στέλιου με την γενικότερη παρουσίαση του χαρακτήρα του;

- (d) Discuss what Voula, Maria and Olga have in common as Greek women living in Athens in the 1950s.

Σχολιάστε τι έχουν κοινό η Βούλα, η Μαρία και η Όλγα ως γυναίκες που ζουν στην Αθήνα της δεκαετίας του '50.

- (e) How does the title of the play relate to the significance of the final exodus from the courtyard?

Πώς σχετίζεται ο τίτλος του έργου με την σημασία της τελικής εξόδου από την αυλή;

End of paper

BLANK PAGE